

Sygn. akt I ACa 710/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga
Sędziowie:	SSA Jacek Nowicki SSA Jerzy Geisler (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Agnieszka Paulus

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 września 2013 r.

sprawy z wniosku Prokuratora Rejonowego w Złotowie

z udziałem K. M. oraz Prokuratora Prokuratury Okręgowej

w P. delegowanego do Prokuratury Apelacyjnej w Poznaniu Z. P.

o ubezwłasnowolnienie

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu - XIV Wydział Cywilny

z siedzibą w Pile

z dnia 29 maja 2013 sygn. akt XIV Ns 29/13

p o s t a n a w i a:

apelację oddalić.

J. Nowicki M. Mazurkiewicz-Talaga J. Geisler

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w Złotowie wniósł o ubezwłasnowolnienie całkowite uczestnika postępowania K. M. z powodu znacznego upośledzenia umysłowego.

Postanowieniem z dnia 29 maja 2013 roku, sygn. akt: XIV Ns 29/13, Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Wydział Cywilny z siedzibą w Pile ubezwłasnowolnił całkowicie K. M., urodzonego w dniu (...), zamieszkałego w L., ul. (...), z powodu upośledzenia umysłowego w stopniu znacznym.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i prawne:

K. M. urodził się w dniu 3 września 1991 roku z porażeniem mózgowym. Jest kawalerem, chodzi tylko na czworakach, nie mówi, jest niemal całkowicie niesamodzielny w czynnościach związanych z samoobsługą, dlatego wymaga stałej opieki. Nie nawiązuje kontaktu z osobami obcymi. Mieszka z rodzicami, matka zapewnia mu całkowitą opiekę. Otrzymuje rentę i zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 680,00 zł łącznie.

Uczestnik postępowania jest upośledzony umysłowo w stopniu znacznym na skutek mózgowego porażenia dziecięcego. W związku z tym nie jest w stanie zrozumieć złożoności czynności prawnych. Nie jest w stanie kierować swoim postępowaniem i prowadzić swoich spraw. Nie ma szans na poprawę jego poziomu intelektualnego.

W tak ustalonym stanie faktycznym, po przeprowadzeniu oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, Sąd Okręgowy uznał, iż zachodzą podstawy do ubezwłasnowolnienia całkowitego K. M..

Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowił art. 13 § 1 k.c. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że uczestnik postępowania jest dotknięty znacznym niedorozwojem umysłowym, zaś z opinii biegłych sądowych wynika, że jego zdolność do kierowania swoim postępowaniem jest zniesiona.

Sąd I instancji wyjaśnił również, że w jego ocenie zachodziły przesłanki do wydania w dniu 17 maja 2013 roku postanowienia o odstąpieniu od doręczania pism sądowych uczestnikowi postępowania w składzie jednoosobowym, gdyż zgodnie z art. 47 § 2 k.p.c. (obecnie art. 47 § 3 k.p.c.) w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. postanowienia i zarządzenia w tego rodzaju sprawach może wydawać przewodniczący.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, że postanowienie o ubezwłasnowolnieniu uczestnika postępowania wydał bez nadania biegu zażaleniu na postanowienie z dnia 17 maja 2013 roku, gdyż kwestionowane rozstrzygnięcie było skuteczne już z chwilą podpisania sentencji (art. 360 k.p.c.), a wniesienie zażalenia nie miało skutku wstrzymania biegu postępowania.

W/w postanowienie w całości apelacją zaskarżył Prokurator Okręgowy w Poznaniu, zarzucając wydanie go w warunkach nieważności postępowania, określonych w art. 379 § 1 pkt 4 k.p.c., z uwagi na fakt, że skład sądu orzekającego w sprawie o ubezwłasnowolnienie był sprzeczny z przepisami prawa, tj. art. 544 § 1 k.p.c., albowiem w toku postępowania o sygn. akt: XIV Ns 29/13 wydane zostało w dniu 17 maja 2013 roku postanowienie w przedmiocie zaniechania czynności i ustanowienia kuratora dla uczestnika postępowania w składzie jednego sędziego, mimo wynikającego z treści przepisów obligatoryjnego 3-osobowego składu sędziów zawodowych. Skarżący zarzucił nadto naruszenie art. 556 § 2 k.p.c. poprzez uniemożliwienie rozpatrzenia złożonego przez niego zażalenia na w/w postanowienie.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne oraz większość wniosków prawnych, poczynionych przez Sąd I instancji, czyniąc je tym samym podstawą własnego rozstrzygnięcia.

Niezasadny okazał się zarzut nieważności postępowania, której apelujący upatrywał w sprzeczności składu sądu, wydającego postanowienie z dnia 17 maja 2013 roku o odstąpieniu od doręczania pism sądowych uczestnikowi postępowania i ustanowieniu kuratora, z przepisami prawa (art. 379 pkt 4) k.p.c.). Zdaniem wnoszącego apelację postanowienie to wydane zostało z naruszeniem art. 544 § 1 k.p.c., który przewiduje, że sprawy o ubezwłasnowolnienie podlegają rozpoznaniu w składzie trzech sędziów zawodowych. Tymczasem postanowienie z dnia 17 maja 2013 roku wydane zostało na posiedzeniu niejawnym przez jednego sędziego.

Stanowiska tego Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie nie podziela, przychyłając się do poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 28 listopada 2012 roku, sygn. akt: III CZP 71/12 – LEX nr 1230049, zgodnie z którym postanowienia i zarządzenia, które nie dotyczą istoty sprawy, w postępowaniu o ubezwłasnowolnienie może wydawać na posiedzeniu niejawnym przewodniczący w składzie jednoosobowym. Uzasadniając ten pogląd Sąd Najwyższy wyjaśnił, że po nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 1 marca 1996 roku o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189 ze zm.) w art. 47 § 2 (obecnie art. 47 § 3) k.p.c. nie ma już bezpośredniego odwołania do składu ławniczego, zatem ograniczenia wynikające z tego przepisu przestały działać. Współcześnie nie ma więc przeszkód, aby zgodnie z tym przepisem - przy uwzględnieniu dyrektyw płynących z art. 13 § 2 k.p.c. - postanowienia i zarządzenia w postępowaniu nieprocesowym wydawał przewodniczący, niezależnie od tego, jaki skład jest właściwy do orzekania co do istoty sprawy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego postanowienie o odstąpieniu od doręczania pism sądowych uczestnikowi postępowania i ustanowieniu kuratora nie stanowi rozstrzygnięcia co do istoty sprawy. W postanowieniu z dnia 20 maja 2009 roku, sygn. akt: I CZ 23/09 – LEX nr 519340, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że postanowienie co do istoty sprawy to takie, które rozstrzyga o istocie sprawy. Tą istotą było w niniejszej sprawie rozpoznanie wniosku o ubezwłasnowolnienie, zatem w składzie wynikającym z treści art. 544 § 1 k.p.c. bezspornie musiało być wydane postanowienie o ubezwłasnowolnieniu. O tym, jakie postanowienie należy uznać za „rozstrzygnięcie co do istoty sprawy”, można pośrednio wnioskować także na podstawie treści art. 518 k.p.c., który wskazuje, jakie środki zaskarżenia przysługują od postanowień co do istoty sprawy, a jakie od innych postanowień wydawanych w toku sprawy, w przypadkach wskazanych w ustawie.

Natomiast postanowienie z dnia 17 maja 2013 roku tej cechy nie miało, gdyż rozstrzygało ono kwestię wpadkową. W konsekwencji mogło ono zostać wydane na posiedzeniu niejawnym przez przewodniczącego w składzie jednoosobowym.

Nie zachodzi zatem, jak zaznaczono na wstępie, nieważność postępowania.

Jak chodzi natomiast o podniesiony w apelacji zarzut dotyczący uniemożliwienia rozpoznania wniesionego przez Prokuratora Okręgowego w Poznaniu zażalenia na w/w postanowienie z dnia 17 maja 2013 roku, to jest on uzasadniony, jednakże nie miało to ostatecznie wpływu na wynik postępowania. Główny zarzut sformułowany w tym zażaleniu dotyczy nieważności postępowania, zaistniałej przy wydawaniu tego postanowienia. W konsekwencji jeśli Sąd Odwoławczy uznał, iż wydane postanowienie jest ważne, to należy przyjąć, że nierozpoznanie wniesionego zażalenia w toku instancyjnym nie miało istotnego wpływu na treść rozstrzygnięcia o ubezwłasnowolnieniu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

SSA Jacek Nowicki SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga SSA Jerzy Geisler